

MEDZINÁRODNOPRÁVNÁ SUBJEKTIVITA EURÓPSKEJ ÚNIE

Doc. JUDr. Peter Lysina, PhD.

Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta
Katedra medzinárodného práva a medzinárodných vzťahov
peter.lysina@flaw.uniba.sk

Medzinárodnoprávna subjektivita Európskej únie

Príspevok sa zameriava na vybrané aspekty medzinárodnoprávnej subjektivity Európskej únie. Kým samotná medzinárodnoprávna subjektivita je dnes braná ako fakt, jej vznik je stále spätý s množstvom otázok. Vo svetle uvedeného sa autor v prvej časti príspevku venuje otázke, kedy bola EÚ medzinárodnoprávna subjektivita priznaná. Bolo to naozaj až Lisabonskou zmluvou, alebo možno o medzinárodnoprávnej subjektivite EÚ hovoriť už skôr. Ťažiskom príspevku je v tomto prípade analýza neoddeliteľne spätá s historickým výskumom. Ambíciou je overiť hypotézu o existencii medzinárodnoprávnej subjektivity EÚ už aj v predlisabonskom období. Následne, druhá časť príspevku sa zaoberá problematikou rozsahu medzinárodnoprávnej právomoci EÚ. Tematické zameranie tejto časti vyžaduje skúmanie noriem práva EÚ no súčasne aj noriem medzinárodného práva. Aj tu je ťažiskom analýza správdzaná komparáciou. Cieľom je overiť, či rozsah medzinárodnoprávnej subjektivity EÚ Európskej únie zahŕňa tzv. štandardné zložky medzinárodnoprávnej subjektivity medzinárodnej organizácie, ktoré takto označila teória medzinárodného práva.

La subjectivité du droit international de l'Union européenne

Le document se concentre sur certains aspects de la subjectivité du droit international de l'Union européenne. Si la subjectivité du droit international elle-même est aujourd'hui considérée comme un fait, sa formation reste liée à un certain nombre de questions. À la lumière de ce qui précède, dans la première partie de l'article, l'auteur aborde la question de savoir quand l'UE a obtenu la subjectivité du droit international. Ce n'était vraiment qu'avec le traité de Lisbonne, ou peut-être

pourrions-nous parler plus tôt de la subjectivité du droit international du droit de l'UE. Ici, l'article s'appuie sur une analyse inextricablement liée à la recherche historique. L'ambition est de vérifier l'hypothèse de l'existence de la subjectivité du droit international de l'UE même dans la période pré-Lisbonne. Ensuite, la deuxième partie du document traite de la question de la portée de la subjectivité du droit international de l'UE. Dans cette partie, le document se concentre sur l'examen des règles du droit de l'UE, mais aussi des règles du droit international. L'accent est mis sur l'analyse accompagnée de comparaison. L'objectif est de vérifier si le champ d'application de la subjectivité du droit international de l'UE inclut les éléments dits standards de la subjectivité du droit international d'une organisation internationale tels qu'ils ont été identifiés par la théorie du droit international.

International law subjectivity of the European Union

The paper focuses on selected aspects of international law subjectivity of the European Union. While international law subjectivity itself is today taken as a fact, its formation is still linked to a number of questions. In the light of the above, in the first part of the paper, the author addresses the question of when the EU was granted international law subjectivity. It was really only with the Treaty of Lisbon, or maybe we could talk about the international law subjectivity of the EU law earlier. Here, the paper is based on analysis inextricably linked with historical research. The ambition is to verify the hypothesis of the existence of the EU's international law subjectivity even in the pre-Lisbon period. Subsequently, the second part of the paper deals with the issue of the scope of the EU's international law subjectivity. In this part, the paper focuses on the examination of rules of the EU law, but also rules of international law. Stress is laid on analysis accompanied by comparison. The aim is to verify whether the scope of the international law subjectivity of the EU includes the so-called standard components of the international law subjectivity of an international organization as they have been identified by the theory of international law.

Kľúčové slová: Európska únia, medzinárodné právo, právo EÚ, medzinárodnoprávna subjektivita

Mots clés: Union européenne, droit international, droit de l'UE, subjectivité du droit international

Keywords: European union, International Law, EU Law, international law subjectivity

Úvod

Predkladaný príspevok sa zameriava na mimoriadne dôležitú a aktuálnu tému, ktorou je medzinárodnoprávna subjektivita Európskej únie.

Význam tejto problematiky je daný predovšetkým tým, že Európska únia patrí medzi významných hráčov na medzinárodnej úrovni, čo nepochybne predpokladá zodpovedajúcu mieru medzinárodnoprávnej subjektivity. *A contrario*, bez medzinárodnoprávnej subjektivity nemožno hovoriť o realizácii krokov na medzinárodnej úrovni. Aktuálnosť témy je zasa daná tým, že Európska únia sa kontinuálne snaží ovplyvňovať medzinárodné dianie a jej aktivity rok od roka narastajú.

Pokiaľ ide o samotnú medzinárodnoprávnu subjektivitu Európskej únie, viesť dnes o nej polemiky, či akokoľvek spochybňovať jej existenciu nie je na mieste. Jej existencia je explicitne priznaná ustanoveniami Zmluvy o EÚ (ďalej len „ZEÚ“), Zmluvy o fungovaní EÚ (ďalej len „ZFEÚ“ a spoločne ako „zmluvy“), no rovnako je zo zmlúv možné ju implicitne odvodiť. Aj preto dnešná existencia medzinárodnoprávnej subjektivity nie je otázkou, ktorú by bolo potrebné osobitne skúmať.

Keďže dnešnú existenciu medzinárodnoprávnej subjektivity EÚ v predkladanom príspevku berieme ako východisko, naša pozornosť sa zameriava na jej vybrane aspekty.

V prvom rade sa upriamujeme na to odkedy možno hovoriť o existencii medzinárodnoprávnej subjektivity EÚ. Ambíciou bude overiť hypotézu o tom, že už aj v predlisabonskom období možno hovoriť o medzinárodnoprávnej subjektivite EÚ, teda že medzinárodnoprávna subjektivita nie je výdobytkom Lisabonskej zmluvy. Výskum v tejto časti je založený predovšetkým na analýze ustanovení primárneho práva v spojitosti s ich historickým výskumom. Cieľom je zmapovať diskusie o medzinárodnoprávnej subjektivite EÚ a určiť odkedy možno hovoriť o existencii takejto právomoci EÚ.

Následne, po vysporiadaní sa s prvou výskumnou otázkou sa výskum upriami na to, aký je rozsah dnešnej medzinárodnoprávnej subjektivity EÚ. Ambíciou bude v prvom rade overiť, či medzinárodnoprávna subjektivita Európskej únie zahŕňa tzv. štandardné zložky medzinárodnoprávnej subjektivity medzinárodnej organizácie, ktoré takto označila teória medzinárodného práva. Ťažiskom výskumu tu bude analýza a komparácia. Následne, v druhom kroku sa upriamime na analýzu zmlúv, pričom cieľom bude identifikovať jednotlivé čiastkové právomoci EÚ, ktoré spoločne tvoria zložky medzinárodnoprávnej subjektivity EÚ. Z uvedeného je jasné, že naša pozornosť sa upriami len na tie právomoci, ktoré sú EÚ explicitne priznané. Implicitne odvoditeľné právomoci nebudú predmetom nášho skúmania, a to vzhľadom na ich neustále dotváranie, čo znemožňuje podanie ich taxatívneho výpočtu.

1. Medzinárodnoprávna subjektivita

1.1 Pojem medzinárodnoprávna subjektivita a subjekty medzinárodného práva

Skôr než pristúpime k skúmaniu toho, či Európska únia disponuje medzinárodnoprávnou subjektivitou a následne aj toho, aké sú parametre takejto subjektivity, považujeme za nevyhnutné aspoň v krátkosti pripomenúť a vysporiadať sa s otázkou, čo vôbec rozumieme pod pomenovaním medzinárodnoprávna subjektivita.

Pokiaľ ide o vymedzenie pojmu medzinárodnoprávna subjektivita, resp. subjektivita v medzinárodnom práve, v rámci rôznych monografií, učebníc, či článkov nachádzame rôzne prístupy. Veda medzinárodného práva teda pri hľadaní pojmu nie je úplne jednotná. Z množstva ponúkaných definícií sa v rámci predkladaného príspevku kloníme k tomu, podľa ktorého medzinárodnoprávna subjektivita znamená, že entita môže vo vlastnom mene a vlastnými právnymi úkonmi mať a nadobúdať práva a povinnosti z medzinárodného práva. To znamená, že tak môže konať nezávisle od svojich členov.¹ Pre medzinárodnoprávnu subjektivitu je typické napr. právo uzavierať medzinárodné zmluvy, legačné právo, právo sebaobrany, právo predložiť vec medzinárodnému orgánu, spôsobilosť na protiprávne konanie.²

Aj s ohľadom na uvedené možno skonštatovať, že subjektom medzinárodného práva bude každá entita, ktorej medzinárodné právo priznáva spôsobilosť na práva a povinnosti a spravidla aj na právne úkony, a to bez ohľadu na jej právnu povahu, či rozsah práv.³ Náuka medzinárodného práva dnes rozlišuje tieto subjekty: suverénny štát, národ, povstalecké hnutie, medzinárodná organizácia vládnej povahy, subjekty *sui generis* (napr. Svätá stolica, Medzinárodný výbor Červeného kríža, či Zvrchovaný rád maltézskeho rádu) a v určitých výnimočných prípadoch i jednotlivci.⁴ Aj vzhľadom na rozmanitosť a celú škálu subjektov medzinárodného práva až paradoxne vyznieva fakt, že prakticky

---

¹ CARREAU, D., MARRELLA, F.: *Droit international. 11e édition*. Paris: Pendone, 2012. s. 63 a nasl.

² VRŠANSKÝ, P., VALUCH, J. a kol.: *Medzinárodné právo verejné. Všeobecná časť*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2012. s. 197.

³ VRŠANSKÝ, P., VALUCH, J. a kol.: *Medzinárodné právo verejné. Všeobecná časť*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2012. s. 196.

⁴ ČEPELKA, Č., ŠTURMA, P.: *Mezinárodní právo veřejné*. Praha: C.H.Beck, 2008. s. 93.

až do 20. storočia bol za jediný subjekt medzinárodného práva považovaný len suverénny štát.⁵

1.2 Medzinárodná organizácia vládnej povahy a medzinárodná mimovládna organizácia

Pre správnosť uchopenia problematiky medzinárodnoprávnej subjektivity Európskej únie bude nevyhnutné hneď na úvod vymedziť rozdiel medzi medzinárodnou organizáciou vládnej povahy a medzinárodnou organizáciou mimovládnej povahy, resp. medzinárodnou mimovládnu organizáciou.

Pre *medzinárodné organizácie vládnej povahy* platí, že ide o tzv. odvodený subjekt medzinárodného práva, čo je dané tým, že medzinárodná organizácia odvodzuje svoju subjektivitu od štátov, ktoré ju založili.⁶ Je však potrebné dodať, že univerzálna, či všeobecne akceptovaná, definícia medzinárodnej organizácie dnes neexistuje. Na účely tohto príspevku sa prikloníme k vymedzeniu, podľa ktorého je medzinárodná organizácia spoločenstvom štátov, prípadne iných entít, od ktorých možno odvodiť subjektivitu, založené spravidla medzinárodnou zmluvou na plnenie určitých úloh a cieľov. Toto spoločenstvo, konajúce vlastným menom, disponuje vlastným systémom orgánov a právomocami a má právnu subjektivitu odlišnú od subjektivity svojich členov.⁷ Je však potrebné upozorniť, že nie každé spoločenstvo štátov na medzinárodnej úrovni má medzinárodnoprávnu subjektivitu. V praxi sa možno stretnúť aj s takým zoskupením štátov, ktoré medzinárodnoprávnu subjektivitu nemá.⁸

Berúc do úvahy uvedené, pre existenciu medzinárodnoprávnej subjektivity medzinárodnej organizácie bude rozhodujúca vôľa zakladajúcich štátov. V tejto súvislosti je potrebné poukázať na to, že prax medzinárodného práva pozná prípady, keď medzinárodnoprávna subjektivita

---

⁵ Porovnaj napr. DIEZ DE VELASCO, M.: *Instituciones de derecho internacional público. 16 edición*. Madrid: Tecnos, 2007. s. 85 a nasl.

⁶ Pre úplnosť je potrebné dodať, že medzinárodnoprávna subjektivita medzinárodnej organizácie nepredstavuje jedinú podobu jej právnej subjektivity. Teória a prax rozlišujú aj vnútornú subjektivitu medzinárodnej organizácie, ktorá pôsobí smerom dovnútra organizácie – voči svojim orgánom a členom. Táto forma subjektivity spravidla býva priznaná výslovne v rámci zakladajúcej medzinárodnej zmluvy.

⁷ VRŠANSKÝ, P., VALUCH, J. a kol.: *Medzinárodné právo verejné. Všeobecná časť*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2012. s. 214.

⁸ Je len na zakladajúcich štátoch, či vôbec, a ak áno, v akom rozsahu „vybavia“ takéto spoločenstvo medzinárodnoprávnou subjektivitou. Bližšie pozri KLUČKA, J.: *Medzinárodné právo verejné. (všeobecná a osobitná časť)*. Bratislava: Iura Edition, 2008. s. 73.

bola medzinárodnej organizácii explicitne priznaná, no rovnako tak aj prípady, keď táto právomoc implicitne odvodená.

Ako príklad prvej situácie (výslovného priznania medzinárodno-právnej subjektivity) je možné uviesť Európske spoločenstvo uhlia a ocele.⁹ Tu je potrebné zdôrazniť, že len málo medzinárodných zmlúv priznáva medzinárodným organizáciám medzinárodnoprávnu subjektivitu explicitne. Aj preto je vhodné venovať osobitnú pozornosť druhej situácii (implicitné odvodenie medzinárodno-právnej subjektivity), ktorej príkladom je aj OSN. Totiž, kým v Charte OSN absentuje výslovná zmienka o medzinárodno-právnej subjektivite OSN, všeobecne sa akceptuje, že medzinárodnoprávnu subjektivitu OSN je možné implicitne odvodiť. Základ pre takýto postup je daný poradným posudkom Medzinárodného súdneho dvora (ďalej len „MSD“) vo veci Odškodnenia za zranenia utrpené v službách Organizácie spojených národov.¹⁰ A aj keď sa poradný posudok týka výslovne OSN, právna argumentácia v ňom obsiahnutá sa bude dať aplikovať aj na ďalšie medzinárodné organizácie.

Na rozdiel od uvedeného, pre *medzinárodné mimovládne organizácie* je príznačné to, že sú zakladané fyzickými osobami, resp. právnickými osobami, ktoré štandardne nie sú vybavené medzinárodnoprávnou subjektivitou. Navyše, medzinárodné mimovládne organizácie sú zakladané zväčša podľa vnútroštátneho práva konkrétneho štátu. Preto medzinárodné mimovládne organizácie možno považovať za subjekty medzinárodného práva súkromného a ako také sú spravidla podriadené vnútroštátnemu právu. V dôsledku uvedeného, medzinárodné mimovládne organizácie nedisponujú medzinárodnoprávnou subjektivitou. Aj tu však možno nájsť výnimky ako napr. Medzinárodný výbor Červeného kríža (subjekt medzinárodného práva *sui generis*).

---

⁹ V čl. 6 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva uhlia a ocele sa, okrem iného, uvádza aj to, že „v medzinárodných vzťahoch Spoločenstvo požíva právnu subjektivitu nevyhnutnú na výkon svojich funkcií a na naplnenie svojich cieľov“.

¹⁰ Odškodnenie za zranenia utrpené v službách Organizácie spojených národov. Poradný posudok z 11. apríla 1949. ICJ Reports (1949). <http://www.icj-cij.org/en/case/4> (6.3.2023) Tu, okrem iného MSD skonštatoval, že „...treba priznať, že členské štáty zverením určitých úloh sprevádzaných povinnosťami a zodpovednosťou vybavili OSN právomocou požadovanou na efektívne vykonávanie týchto úloh. Na základe uvedeného prišiel Súd k záveru, že OSN má medzinárodnoprávnu subjektivitu.“ MSD v tejto súvislosti ďalej dodáva, že „funkcie OSN sú takej povahy, že by nemohli byť efektívne vykonávané, ak by vyžadovali súladnú činnosť päťdesiatich ôsmich alebo viacerých zahraničných úradov na medzinárodnej úrovni. Súd prichádza k záveru, že členské štáty vybavili OSN spôsobilosťou uplatňovať nároky podľa medzinárodného práva, pokiaľ je to nevyhnutné na vykonávanie jej funkcií.“

2. Medzinárodnoprávna subjektivita Európskej únie

2.1 Existencia medzinárodnoprávnej subjektivity Európskej únie

Niet pochýb o tom, že EÚ má právnu subjektivitu. Táto jej bola výslovne priznaná Lisabonskou zmluvou. Nespochybniteľným dôkazom je dnešný čl. 47 ZEÚ v znení: „Únia má právnu subjektivitu.“ Jedným dychom je však potrebné upozorniť, že takéto výslovne priznanie právnej subjektivity EÚ sa spája s jej vnútorným rozmerom. To znamená, že pôsobí smerom dovnútra EÚ, t. j. voči orgánom EÚ a členským štátom EÚ.

Ako je to však s existenciou medzinárodnoprávnej subjektivity EÚ? Pozrime sa na ňu optikou všeobecne akceptovaných kritérií medzinárodnoprávnej subjektivity, ktoré boli sformulované Brownliem.¹¹

Prvé kritérium (stále spoločenstvo štátov vybavené vlastnými orgánmi) je možné považovať za splnené. EÚ je permanentným spoločenstvom štátov, disponujúcim vlastnými orgánmi.¹²

Druhé kritérium (právomoci medzinárodnej organizácie sú odlišné a nezávislé od právomocí jej jednotlivých členov) je taktiež naplnené, keďže EÚ je vybavená celým radom právomocí nezávislých od jej jednotlivých členov.¹³

Napokon, aj tretie kritérium (vykonateľnosť právomocí na medzinárodnej úrovni) možno považovať za naplnené. Uvedené možno dokladovať napr. na rade medzinárodných zmlúv uzavretých EÚ, či na členstve EÚ v medzinárodných organizáciách. Za zmienku akiste stojí aj niekoľko ustanovení primárneho práva EÚ, ktoré výslovne priznávajú únii právomoci, ktoré možno označiť prívlastkom „vonkajšie“.¹⁴

Berúc do úvahy uvedený test a naplnenie všetkých kritérií, je na tomto mieste možné potvrdiť, že EÚ dnes má medzinárodnoprávnu subjektivitu. Takúto subjektivitu má EÚ nepochybne minimálne od 1. decembra 2009, keď nadobudla platnosť Lisabonská zmluva. Otázkou, ktorá sa vzápätí vynára je to, ako to bolo s medzinárodnoprávnou subjektivitou EÚ v období pred prijatím Lisabonskej zmluvy? Bola medziná-

¹¹ BROWNLIE, I.: *Principles of Public International Law. 6th edition.* Oxford: Oxford University Press, 2003. s. 649.

¹² Bližšie pozri napr. čl. 13 ZEÚ.

¹³ Pozri napr. čl. 3 ZEÚ (výpočet právomocí), no najmä čl. 4 a 5 ZEÚ (teória prenesenia právomocí).

¹⁴ Pozri napr. čl. 37 ZEÚ, čl. 220 ZFEÚ, čl. 221 ZFEÚ atď.

rodnoprávna právomoc EÚ priznaná až Lisabonskou zmluvou, alebo existovala aj v skoršom období? Na tieto otázky upriamime pozornosť v nasledujúcich riadkoch.

2.2 Historický rozmer medzinárodnoprávnej subjektivity Európskej únie

Pri hľadaní odpovede na otázku odkedy je EÚ vybavená medzinárodnoprávnou subjektivitou bude nevyhnutné zamerať pozornosť predovšetkým na prvopočiatky európskej integrácie a na právnych predchodcov EÚ – Európske spoločenstvá. Následne zhodnotíme ako sa čiastkové závery pri jednotlivých spoločenstvách premietli do existencie medzinárodnoprávnej subjektivity EÚ. Pri tom sa postupne zameriame najmä na zakladajúce zmluvy týchto spoločenstiev. Úzko súvisiacim otázkam ako je rozsah medzinárodnoprávnej subjektivity a pod. budeme venovať pozornosť neskôr.

2.2.1 Zmluva o založení Európskeho spoločenstva uhlia a ocele

Zmluva o založení Európskeho spoločenstva uhlia a ocele (Parížska zmluva) sa s otázkou právnej subjektivity spoločenstva vysporiadala predovšetkým v rámci čl. 6, a to nasledovne:

- v prvom odseku bola Európskemu spoločenstvu uhlia a ocele výslovne priznaná vnútorná právna subjektivita („*Spoločenstvo má právnu subjektivitu*“);
- v druhom odseku je doplnený aj rozmer medzinárodnoprávnej subjektivity („*v medzinárodných vzťahoch Spoločenstvo požíva právnu subjektivitu nevyhnutnú na výkon svojich funkcií a na naplnenie svojich cieľov*“).

Vychádzajúc z citovaného čl. 6 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva uhlia a ocele možno skonštatovať, že táto zmluva výslovne priznala Európskemu spoločenstvu uhlia a ocele obe podoby právnej subjektivity – vnútornú ako aj medzinárodnoprávnu. Európske spoločenstvo uhlia a ocele tak disponovalo medzinárodnoprávnou subjektivitou už od svojho založenia.

2.2.2 Zmluva o založení Európskeho hospodárskeho spoločenstva

Zmluva o založení Európskeho hospodárskeho spoločenstva (Rímska zmluva) už pri podpise obsahovala osobitné ustanovenie (čl. 210 v znení „*Spoločenstvo má právnu subjektivitu*“), ktorým bola

Európskemu hospodárskemu spoločenstvu explicitne priznaná vnútorná právna subjektivita.

Na druhej strane, ustanovenie podobné druhému odseku čl. 6 Parížskej zmluvy (výslovné priznanie medzinárodnoprávnej subjektivity) sa v tejto zmluve nenachádzalo. To by mohlo zvädzať k záveru o neexistencii medzinárodnoprávnej subjektivity Európskeho hospodárskeho spoločenstva. Na druhej strane, pred definitívnym verdiktom je nevyhnutné pripomenúť, že medzinárodnoprávna subjektivita medzinárodnej organizácie je spravidla implicitne odvodenou. Pozrime sa teda na možnú medzinárodnoprávnú subjektivitu opätovne optikou Brownlieho kritérií.

V prvom rade, Európske hospodárske spoločenstvo nepochybne predstavovalo zoskupenie štátov vybavené vlastnými orgánmi. Dôkazom je viacero ustanovení Rímskej zmluvy (napr. čl. 4 Zmluvy o založení Európskeho hospodárskeho spoločenstva, ktorý obsahoval výpočet inštitúcií).

Následne, druhé kritérium bolo taktiež splnené, keďže Rímska zmluva upravovala celý rad právomocí, ktoré boli prenesené na Spoločenstvo zo strany členských štátov.

Napokon, aj tretie kritérium medzinárodnej subjektivity možno vnímať ako splnené, keďže Európske hospodárske spoločenstvo uzavrelo viacero medzinárodných zmlúv (teda realizovalo právomoci navonok). V tejto súvislosti napr. čl. 228 Rímskej zmluvy výslovné spomínal medzinárodné zmluvy uzavierané medzi Spoločenstvom a jedným, alebo viacerými štátmi, alebo medzinárodnými organizáciami.

Vzhľadom na zhrnutie testu možno skonštatovať, že medzinárodnoprávnou subjektivitou disponovalo aj Európske hospodárske spoločenstvo, a to už pri svojom založení.

2.2.3 Zmluva o založení Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu

Aj keď Európske spoločenstvo pre atómovú energiu nie je priamo predchodcom EÚ, súvis s činnosťou EÚ je zjavný. Preto sa pozrieme aj na jeho medzinárodnoprávnú subjektivitu.

Zmienka o právnej subjektivite tohto spoločenstva sa v Zmluve o založení Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu (Rímska zmluva) objavuje už pri podpise (podľa čl. 184 má Spoločenstvo právnu subjektivitu). Aj tu je však potrebné upozorniť, že ide o jej vnútornú podobu.

Výslovnú zmienku o medzinárodnoprávnej subjektivite by sme však v Zmluve o založení Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu

nešli. Aj preto bude potrebné opätovne (Brownlieho testom) skúmať možnosť implicitného odvodu medzinárodnej právomoci.

Pokiaľ ide o prvé kritérium, toto možno považovať za splnené, keďže Európske spoločenstvo pre atómovú energiu pri svojom vzniku disponovalo vlastnými orgánmi. Zodpovedajúca úprava sa nachádzala v čl. 107 a nasl. Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu.

Druhé kritérium je rovnako splnené, keďže Európske spoločenstvo pre atómovú energiu disponovalo (a v podstate stále disponuje) právomocami odlišnými a od právomocí členských štátov. Dôkazom je viacero ustanovení Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu (napr. čl. 101).

Napokon, aj tretie kritérium sa javí ako splnené, keďže Zmluva o založení Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu dáva základ pre tvrdenie o vykonateľnosti právomocí Spoločenstva na medzinárodnej úrovni (napr. čl. 101). Preto, tak ako bolo uvedené pri ostatných dvoch zakladajúcich zmluvách, aj pre Európske spoločenstvo pre atómovú energiu platí, že medzinárodnoprávna subjektivita jej bola priznaná už pri vzniku.

2.2.4 Zmluva o Európskej únii

Zmluva o Európskej únii (Maastrichtská zmluva) v momente svojho prijatia neobsahovala ustanovenie podobné dnešnému čl. 47 ZEÚ. To znamená, že ustanovenie, ktorým by EÚ bola výslovne priznaná právna subjektivita by sme v nej hľadali márne. Preto je na mieste prvý čiastkový verdikt o tom, že EÚ pri svojom vzniku nebola vybavená právnou subjektivitou (vnútornou).

Vzápätí sa preto vynára otázka, ako tomu bolo s medzinárodnoprávnou subjektivitou EÚ v momente jej vzniku? Názory autorít sa v tomto smere rôznia. Napriek názorovým rozdielom však diskusia napokon priniesla zhodu v nerozporovaní tvrdenia o tom, že EÚ nemá právnú subjektivitu (vnútornú ani vonkajšiu).¹⁵ Napriek uvedenému, považujeme za vhodné na tomto mieste priniesť aj závery vlastného výskumu problematiky a nielen nekritické prevzatie tvrdení autorít. Závery nášho výskumu možno zosumarizovať nasledovne

V prvom rade, Maastrichtská zmluva priniesla ustanovenia, ktoré minimálne odôvodňujú polemiky o existencii medzinárodnoprávnej subjektivity EÚ pri jej vzniku (implicitne odôvodnenej).

---

¹⁵ CLOOS, J. et al., *Le traité de Maastricht. Genèse, Analyse, Commentaire. 2e édition.* Bruxelles: Bruylant, 1994. s. 165.

Prvým takýmto ustanovením je druhá odrážka čl. B Maastrichtskej zmluvy prinášajúca výpočet cieľov EÚ. Medzi ne zaraďuje aj „*presadzovať svoju identitu na medzinárodnej scéne, predovšetkým uskutočňovaním spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky, vrátane postupného utvárania spoločnej obrannej politiky, ktorá by mohla neskôr viesť k spoločnej obrane.*“ Dá sa odôvodnene predpokladať, že takto deklarované ciele akiste pre svoje plnenie budú vyžadovať istú mieru medzinárodnoprávnej subjektivity. Preto poďme ďalej a pozrime sa na medzinárodnoprávnu subjektivitu aj skrz naplnenie troch kritérií vytvorených vedou medzinárodného práva.

Pri prvom kritériu sa zameriame na to, či EÚ pri svojom vzniku disponovala vlastnými orgánmi nezávislými od členských štátov? Keďže EÚ pri svojom vzniku využívala inštitúcie Európskych spoločenstiev (dnes inštitúcie EÚ), mohlo by sa zdať, že hneď prvá podmienka nebude naplnená. Avšak, EÚ pri svojom vzniku jeden vlastný orgán predsa len mala. Išlo o Európsku radu. Tým prvé kritérium možno považovať za splnené.

Druhé kritérium sa taktiež javí byť splnené, keďže Maastrichtská zmluva v rámci čl. B obsahovala výpočet cieľov EÚ, na naplnenie ktorých bola vybavená i príslušnými právomocami (priznanými výslovne aj implicitne odvodenými) odlišnými od právomocí členských štátov.

Pokiaľ ide o naplnenie tretieho kritéria, toto sa javí ako najviac problematické. Totiž, deklarovaným cieľom EÚ bolo „*presadzovať svoju identitu na medzinárodnej scéne, predovšetkým uskutočňovaním spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky, vrátane postupného utvárania spoločnej obrannej politiky, ktorá by mohla neskôr viesť k spoločnej obrane.*“. Tu je legitímne položiť si otázku, či pre naplnenie takto formulovaného cieľa či cieľov nie je nevyhnutné disponovať medzinárodnoprávnou subjektivitou, resp. či ustanovenie poverilo EÚ úlohami ktoré by implikovali spôsobilosť autonómne konať v rámci medzinárodných vzťahov.¹⁶ Odpoveď nie je jednoznačná, keďže realizácia cieľov mohla byť daná aj skrz členské štáty, a preto záver o existencii medzinárodnoprávnej subjektivity EÚ v tomto období nemožno mať za jednoznačne potvrdený.

Vzhľadom na to, bude nevyhnutné v skúmaní ďalej pokračovať, a to analýzou zodpovedajúcich ustanovení reformných zmlúv, ktoré postupne ZEÚ menili a dopĺňali, a to predovšetkým na Amsterdamskú zmluvu a Zmluvu z Nice. Ďalšie reformy ZEÚ (dohodami o pristúpení nových štátov) v predkladanom príspevku zámerne opomenieme. Dôvodom je predpoklad, že vzhľadom na primárny účel takýchto dohôd (pristúpenie

¹⁶ DAILLIER, P., PELLET, a.: *Droit international public. 7e édition.* Paris: L.G.D.J., 2002. s. 596.

nových členských štátov) nebol v takýchto dohodách priestor (ani záujem) riešiť tak zásadnú zmenu ako je právna subjektivita EÚ.

2.2.5 Amsterdamská zmluva

Závery skúmania Maastrichtskej zmluvy a téza o neexistencii právnej subjektivity EÚ (vnútornej i medzinárodnoprávnej) sa objavuje opäť pri diskusiách o Amsterdamskej zmluve.¹⁷

Žiaľ aj tu zostalo len pri diskusiách, keďže ani v tomto období k výslovnému priznaniu právnej subjektivity EÚ nedošlo. Dôvodom bol odmietavý postoj Spojeného kráľovstva a Francúzska.

Na druhej strane, na tomto mieste je vhodné poukázať na isté kontradikcie, ktoré Amsterdamská zmluva priniesla isté. Prvá sa objavuje v čl. 18 ods. 1 ZEÚ, podľa ktorého „*Predsedníctvo zastupuje EÚ vo veciach spadajúcich do rámca spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky*“. Uvedené akiste podporuje predpoklad o tom, že EÚ nedisponuje medzinárodnoprávnou subjektivitou. Zaujímavo však potom vyznieva čl. 24 ZEÚ, podľa ktorého „*Keď je na implementáciu tejto kapitoly (pozn. SZBP) nevyhnutné uzavrieť medzinárodnú zmluvu s jedným, alebo viacerými štátmi, alebo medzinárodnými organizáciami, Rada, konajúca jednomyselne môže splnomocniť predsedníctvo, ktorému bude primerane asistovať Komisia, aby začalo za týmto účelom rokovania. Takéto medzinárodné zmluvy sa uzavierajú jednomyselne Radou na základe odporúčania predsedníctva. Žiadna medzinárodná zmluva nebude zaväzovať členský štát, ktorého predstaviteľ v Rade vyhlási, že je najprv nevyhnutné splniť jeho vlastné ústavné požiadavky. ...*“. Citované ustanovenie zasa nepochybne vytvára základ pre právomoc EÚ samotnej (teda nie skrz členské štáty) uzavierať medzinárodné zmluvy. Bola to EÚ, kto mal byť viazaný takýmito medzinárodnými zmluvami, nie jednotlivé členské štáty, či spoločenstvá.

Z citovaného možno mať za to, že zmena čl. 24 ZEÚ, ktorú priniesla Amsterdamská zmluva núti minimálne uvažovať o tom, či právomoci EÚ neboli vykonateľné na medzinárodnej úrovni, a teda či nebolo naplnené aj tretie kritérium medzinárodnoprávnej subjektivity, ktoré ako jediné nebolo naplnené už v momente prijatia Maastrichtskej zmluvy. O to viac, že v období po prijatí Amsterdamskej zmluvy nachádzame aj hmatateľne dôkazy napr. v podobe Dohody medzi Európskou úniou

---

¹⁷ Porovnaj napr. White Paper on the 1996 Intergovernmental Conference, Annex (Volume I), kde sa, okrem iného objavuje i téza o tom, že absenciu výslovného priznania právnej subjektivity EÚ je síce faktom, no na druhej strane „...podľa medzinárodného práva EÚ pravdepodobne už takúto subjektivitu má“.

a bývalou Juhoslovanskou republikou Macedónsko o činnostiach pozorovateľskej misie Európskej únie (EUMM) v bývalej Juhoslovanskej republike Macedónsko, ktorá bola podpísaná 31. augusta 2001 a jej právnym základom bol č. 24 ZEÚ (v znení Amsterdamskej zmluvy). Dohoda akiste predstavuje aj uznanie medzinárodnoprávnej subjektivity EÚ zo strany medzinárodného spoločenstva. Práve preto, v rozpore s všeobecne deklarovateľnými závermi,¹⁸ sa možno domnievať, že istá miera medzinárodnoprávnej subjektivity bola priznaná EÚ už Amsterdamskou zmluvou. Podľa nášho názoru, existencia medzinárodnoprávnej subjektivity nevyžaduje uznanie určitým minimálnym počtom subjektov medzinárodného práva. Súhlasíme s Kollárom, ktorý konštatuje, že pri absencii výslovného ustanovenia v primárnom práve je medzinárodnoprávna subjektivita potvrdená v momente uzavretia prvej medzinárodnej zmluvy. Väčší počet medzinárodných zmlúv len potvrdzuje rastúcu akceptáciu EÚ medzinárodným spoločenstvom, avšak nemá priamy vzťah k medzinárodnoprávnej subjektivite EÚ.¹⁹

2.2.6 Zmluva z Nice

„Vývrcholenie zmätku“. Týmto prívlastkom označuje časť autorov Zmluvu z Nice a jej dopad na otázku právnej subjektivity EÚ.²⁰ Ak sa pozrieme na dôvody, ktoré dotknutí autori uvádzajú, vskutku, Zmluva z Nice priniesla viac otázok než odpovedí. V prvom rade, Zmluva z Nice inkorporovala do čl. 24 ZEÚ nový odsek 3, v ktorom, zaviedla hlasovanie kvalifikovanou väčšinou, pre prípady, v ktorých *„medzinárodná zmluva je predvídaná v záujme implementácie spoločnej akcie, či spoločnej pozície“*. Následne, v odseku 6 identického uvádza, že *„medzinárodné zmluvy uzavreté v súlade s podmienkami stanovenými týmto článkom zaväzujú inštitúcie EÚ“*. Už na prvý pohľad je zrejmé, že obidva odseky dostatočne odôvodňujú možný záver o existencii medzinárodnoprávnej subjektivity. Dôvod je prostý – len entita s medzinárodnoprávnou subjektivitou môže uzavrieť medzinárodné

¹⁸ Napr. Neuwahl tvrdí, že malý počet medzinárodných zmlúv uzavretých zo strany EÚ znamená, že EÚ ako zmluvnú stranu uznal len malý počet štátov, čo nemožno považovať za potvrdenie existencie medzinárodnoprávnej subjektivity EÚ. NEUWAHL, N.: Legal Personality of the European Union – International and Institutional Aspects. In. KRONENBERGER, V.: The European Union and the International Legal Order: Discord or Harmony. The Hague: T.M.C. Asser Press, 2001. s. 3.

¹⁹ KOLLÁR, M.: *Právna spôsobilosť Európskej únie na uzatváranie medzinárodných zmlúv*. In. Slovenská ročenka medzinárodného práva 2008, Ročník I. Bratislava: Slovenská spoločnosť pre medzinárodné právo pri SAV. s. 174.

²⁰ MILTON, G., KELLER-NOËLLET, J.: *The European Constitution*. London: John Harper Publishing, 2005. s. 22.

zmluvy, ktoré zaväzujú jej inštitúcie. Pri tom je mimoriadne dôležité, že čl. 24 ods. 6 výslovne uvádza inštitúcie EÚ, nie inštitúcie Európskych spoločností. Plus, medzinárodné zmluvy podľa predmetného ustanovenia môžu byť uzavreté aj vtedy, keď časť členských štátov s uzavretím nesúhlasí (postačuje súhlas kvalifikovanej väčšiny). V ostrom kontraste k citovaným ustanoveniam vystupuje napr. nezmenený čl. 18 ods. 1 ZEÚ, ktorý sa v porovnaní s predošlým obdobím vôbec nezmenil (aj po prijatí Zmluvy z Nice v zmysle ustanovenia vo veciach spadajúcich do rámca SZBP zastupuje EÚ predsedníctvo).

Aj preto možno skonštatovať, že Zmluva z Nice nepriniesla zásadnú zmenu v otázke existencie, či neexistencie medzinárodnoprávnej subjektivity EÚ. Aj preto po prijatí Zmluvy z Nice naďalej v teórii a praxi prevládal názor o neexistencii právnej subjektivity EÚ (vnútornej ani vonkajšej).²¹ Zmena sa začala črtiť až v súvislosti s konventom o budúcnosti EÚ, zvolaným v súlade s vyhlásením č. 23 pripojeným k Zmluve z Nice.

2.2.7 Konvent o budúcnosti Európskej únie

Z pohľadu právnej subjektivity EÚ je potrebné upriamiť pozornosť na činnosť pracovnej skupiny, ktorá mala za úlohu preskúmať otázky ako: dôsledky výslovného uznania právnej subjektivity EÚ, dôsledky zlúčenia právnej subjektivity EÚ a právnej subjektivity Európskeho spoločenstva; dopad zjednodušenia zmlúv. Pracovná skupina napokon odporučila výslovné priznanie právnej subjektivity EÚ, a to ako jedinej subjektivity, ktorá by nahrádzala subjektivity spoločností.

Odporúčania sa neskôr premietli aj do návrhu textu Zmluvy o Ústave pre Európu, konkrétne do návrhu čl. 6, kde sa objavila klauzula v znení „EÚ má právnu subjektivitu“. Návrh sa neskôr v identickom znení premietol do čl. I-7 Zmluvy o Ústave pre Európu. Uvedeným krokom malo dôjsť ku priznaniu vnútornej subjektivity EÚ.

Konvent však neopomenul ani medzinárodnoprávnu subjektivitu. Jednoznačným dôkazom bol návrh čl. 12 (neskorší čl. I-13 Zmluvy o Ústave pre Európu) ustanovujúci, že „EÚ má výlučnú právomoc na uzavretie medzinárodnej zmluvy, ak je jej uzavretie ustanovené v legislatívnom akte EÚ alebo ak je jej uzavretie potrebné na to, aby EÚ mohla vykonávať svoju vnútornú právomoc, alebo ak môžu byť uzavretím tejto zmluvy dotknuté spoločné pravidlá alebo pozmenený rozsah ich pôsobnosti.“. Nemenej dôležitým faktom bolo aj to, že subjektivita

²¹ TICHÝ, L., ARNOLD, R., SVOBODA, P., ZEMÁNEK, J., KRÁL, R.: *Evropské právo*. 3. vydání. Praha: C.H.Beck, 2006. s. 66.

EÚ mala (podľa Zmluvy o Ústave pre Európu) zahŕňať i subjektivitu Európskeho spoločenstva, ktoré medzinárodnoprávnou subjektivitou nepochybne disponovalo.

Aj keď Zmluva o Ústave pre Európu z objektívnych dôvodov nebola úspešným pokusom reformu, jeden výstup mu uprieť nemožno. Po prvýkrát sa do textu zmluvy dostala výslovná zmienka o existencii právnej subjektivity EÚ. Rovnako po prvýkrát právna teória a právna prax našli širokú zhodu v otázke existencie medzinárodnoprávnej subjektivity EÚ. Významným momentom je aj to, že úprava právnej subjektivity EÚ v rámci Zmluvy o Ústave pre Európu výrazne ovplyvnila aj Lisabonskú zmluvu.

3. Rozsah medzinárodnoprávnej subjektivity Európskej únie

S ohľadom na zameranie príspevku sa na tomto mieste upriamime na to, aký je rozsah medzinárodnoprávnej subjektivity EÚ. Inak povedané, za využitia predovšetkým analytickej metódy budeme skúmať akými vonkajšími právomocami EÚ disponuje.

Východiskom je fakt, že subjektivita EÚ je subjektivitou medzinárodnej organizácie. V súlade s tým budú na nasledujúcich riadkoch predložené dva pohľady na rozsah medzinárodnoprávnej subjektivity EÚ. Prvým je pohľad medzinárodného práva a druhým pohľad práva EÚ.

V rámci prvého pohľadu sa zameriame na komparáciu vonkajších právomoci EÚ so zoznamom tzv. štandardných medzinárodných právomocí medzinárodných organizácií, ktorý bol vytvorený teóriou medzinárodného práva. Druhý pohľad bude zameraný na výpočet vonkajších právomocí EÚ, ktorých výpočet plynie zo zakladajúcich zmlúv.

3.1 Komparácia vonkajších právomoci EÚ so štandardnými medzinárodnými právomocami medzinárodných organizácií

Vo všeobecnosti platí, že medzinárodná organizácia bude mať také právomoci (tie vonkajšie nevynímajúc), ktoré jej zverili zakladajúci členovia. Aj preto je právomoci medzinárodných organizácií možné označiť aj prívlastkom zverené. Vo svetle uvedeného, vonkajšie právomoci, ktorými disponuje medzinárodná organizácia môžu byť buď výslovne vymedzené v zakladajúcej medzinárodnej zmluve (explicitné právomoci), alebo ich možno zo zakladajúcej zmluvy odvodiť (implicitné právomoci).

Teória medzinárodného práva štandardne do rozsahu medzinárodnoprávnej subjektivity medzinárodných organizácií zaraďuje:

- kontraktúalna právomoc);
- právomoc požívať výsady a imunity;
- spôsobilosť postaviť sa pred medzinárodný tribunál;
- spôsobilosť vznášať medzinárodné nároky;
- spôsobilosť niesť medzinárodnoprávnu zodpovednosť.²²

Keďže, ako bolo poukázané vyššie, právna subjektivita EÚ je subjektivitou medzinárodnej organizácie, uvedené by sa malo týkať aj EÚ a jej medzinárodnoprávnej subjektivity. Aj preto sa na tomto mieste zameriame na zhodnotenie, či a ako sú jednotlivé vyššie uvedené právomoci upravené v prípade EÚ.

3.1.1 Kontraktúalna právomoc

Úvod skúmania patrí právomoci uzavierať medzinárodné zmluvy. Pre túto právomoc platí, že jej prvky, či proces sú upravené zakladajúcou medzinárodnou zmluvou posudzovanej medzinárodnej organizácie. Súčasne, výkon právomoci je regulovaný aj normami obyčajového práva.

Berúc do úvahy uvedené, na tomto mieste upriamime pozornosť predovšetkým na ustanovenia ZEÚ a ZFEÚ a to, akým spôsobom sa tieto vysporiadali s medzinárodnou právomocou EÚ. Cieľom skúmania bude hľadanie odpovede na otázku, či zmluvy kontraktúalnu právomoc priznávajú EÚ výslovne, prípadne či je možné ju implicitne odvodiť.

Už letný pohľad na články ZFEÚ prináša jednoznačný záver o tom, že EÚ právomoc uzavierať medzinárodné zmluvy jednoznačne patrí. Dokladom je hneď viacero ustanovení. Za všetky možno zmieniť čl. 207 ZFEÚ, či čl. 216 ZFEÚ. Osobitne, pokiaľ ide o druhé uvedené ustanovenie, v zmysle tohto článku je EÚ oprávnená „... uzavierať medzinárodné zmluvy s jednou alebo viacerými tretími krajinami alebo medzinárodnými organizáciami, keď to ustanovujú zmluvy alebo keď je uzavretie dohody buď potrebné na dosiahnutie jedného z cieľov stanovených zmluvami v rámci politik EÚ, alebo je ustanovené v právne záväznom akte EÚ, alebo sa môže dotknúť spoločných pravidiel alebo pozmeniť ich pôsobnosť.“ Pre úplnosť je vhodné dodať, že rovnako je právomoc uzavierať medzinárodné zmluvy explicitne priznaná aj Európskemu spoločenstvu pre atómovú energiu, a to v čl. 101 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu.

²² VRŠANSKÝ, P., VALUCH, J. a kol.: *Medzinárodné právo verejné. Všeobecná časť*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2012. s. 221 a nasl.

3.1.2 Právomoc požívať výsady a imunity

Aj pri tejto právomoci vo všeobecnosti platí, že jej existencia spravidla vyplýva zo zakladajúcej medzinárodnej zmluvy. Avšak, v teórii sa môžeme stretnúť aj s tvrdeniami, že výsady a imunity môžu byť medzinárodným organizáciám priznané aj obyčajovým právom.²³ V tejto súvislosti sa ako príklad objavuje Organizácia pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe.²⁴

Čo do rozsahu, medzinárodná organizácia spravidla požíva výsady a imunity ako napr. nedotknuteľnosť budov a miestností medzinárodnej organizácie, jej predstaviteľov, či písomností.

Pozrime sa na to, ako sú obdobné výsady a imunity riešené v prípade EÚ. V záujme naplnenia daného cieľa sa upriamime predovšetkým na ustanovenia ZEÚ a ZFEÚ. Prvým takýmto ustanovením je čl. 343 ZFEÚ, podľa ktorého EÚ „...požíva na území členských štátov výsady a imunity nevyhnutné pre plnenie svojich úloh za podmienok stanovených v Protokole z 8. apríla 1965 o výsadách a imunitách Európskej únie. To isté platí aj pre Európsku centrálnu banku a Európsku investičnú banku.“

Z citovaného je zrejmé, že to, aké sú podmienky výkonu právomoci požívať výsady a imunity nachádzame v Protokole z 8. apríla 1965 o výsadách a imunitách Európskej únie, ktorý k Zmluvám pripojený ako protokol č. 7. Pre úplnosť dodávame, že v súlade s čl. 191 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu výsady a imunity rovnako požíva aj Európske spoločenstvo pre atómovú energiu.

3.1.3 Spôsobilosť postaviť sa pred medzinárodný tribunál

Ďalšia radu právomocí, ktorým budeme venovať pozornosť sa spája so spôsobilosťou EÚ postaviť sa pred medzinárodný tribunál. Otázkou, ktorá sa v tejto súvislosti vynára je ako vnímať v kontexte medzinárodnej organizácie medzinárodný tribunál. Totiž, nie každý tribunál pripúšťa medzinárodnú organizáciu ako sporovú stranu. Príkladom môže byť aj Medzinárodný súdny dvor. Podľa čl. 34 ods. 1 Štatútu Medzinárodného súdneho dvora „iba štáty môžu byť stranami v konaní pred Dvorom.“

A tak, keďže právomoc medzinárodného tribunálu (vrátane tých arbitrážnych) je spravidla založená medzinárodnou zmluvou, bude

---

²³ BROWNLIE, I.: *Principles of Public International Law. 6th edition.* Oxford: Oxford University Press, 2003. s. 681.

²⁴ VRŠANSKÝ, P., VALUCH, J. a kol.: *Medzinárodné právo verejné. Všeobecná časť.* Bratislava: Wolters Kluwer, 2012. s. 222.

nevyhnutné spôsobilosť EÚ postaviť sa pred medzinárodný tribunál posudzovať na medzinárodných zmluvách, ktorých je: a) EÚ zmluvnou stranou a b) obsahujú doložky zverujúce právomoc medzinárodným tribunálom. Príkladom takejto medzinárodnej zmluvy je Zmluva o energetickej charte, ktorej zmluvnou stranou je ako EÚ, tak aj Európske spoločenstvo pre atómovú energiu. V tejto zmluve sa v čl. 27 okrem iného ustanovuje, že „... ak spor nebol urovnaný ... v primeranom časovom období, môže ktorákoľvek strana tohto sporu, spolu s písomným oznámením druhej strane sporu, predložiť záležitosť ad hoc menovanému rozhodcovskému súdu...“.

Ďalší príklad medzinárodného tribunálu, pred ktorý je EÚ spôsobilá postaviť sa je Orgán pre urovnávanie sporov vytvorený na základe Dohovoru o pravidlách a postupoch pri urovnávaní sporov. Tento ktorý bol prijatý ako súčasť Dohody o založení Svetovej obchodnej organizácie, ktorej je EÚ zmluvnou stranou.

3.1.4 Spôsobilosť vznášať medzinárodné nároky

Ďalšou právomocou EÚ, ktorej existenciu budeme skúmať je spôsobilosť vznášať medzinárodné nároky.

Hneď úvodom sa dá povedať, že ide o štandardnú právomoc medzinárodných organizácií, ktorá bola potvrdená zo strany Medzinárodného súdneho dvora v rámci poradného posudku vo veci Odškodnenia za zranenia utrpene v službách Organizácie spojených národov.²⁵ V nadväznosti na to je vhodné poukázať aj na názor právnej vedy, ktorá konštatuje, že právomoc vznášať medzinárodné nároky voči svojim členom (subjektívna), resp. štátom, ktoré s ňou vstúpili do právneho vzťahu patrí štandardne medzi právomoci každej medzinárodnej organizácie. Naopak, právomoc vo vzťahu k nečlenským štátom (objektívna) patrí len OSN, resp. medzinárodným organizáciám univerzálnej povahy.²⁶

Ak zohľadníme vyššie uvedené, možno mať za to, že EÚ nepochybne bude oprávnená vznášať medzinárodné nároky vo vzťahu k svojim členom. Avšak, sme toho názoru, že vzhľadom na vyššie potvrdenú právomoc uzavierať medzinárodné zmluvy, bude EÚ (na základe medzinárodných zmlúv) oprávnená vznášať medzinárodné nároky aj vo vzťahu k nečlenským krajinám (ak tieto budú viazané dotknutou medzinárodnou zmluvou). Na druhej strane, dostatočný dôkaz nemožno podať o tom, že

²⁵ Odškodnenie za zranenia utrpene v službách Organizácie spojených národov. Poradný posudok z 11. apríla 1949. ICJ Reports (1949). https://www.upjs.sk/public/media/2712/Bernadotte_Preklad_1.pdf (27. 1.2023).

²⁶ VRŠANSKÝ, P., VALUCH, J. a kol.: *Medzinárodné právo verejné. Všeobecná časť*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2012. s. 222.

by EÚ mala právo na uplatnenie medzinárodných nárokov vo vzťahu k tretím krajinám, s ktorými nie je v žiadnom zmluvnom vzťahu.

3.1.5 Spôsobilosť niest' medzinárodnoprávnu zodpovednosť

Vo výpočte štandardných medzinárodných právomocí zostavený teóriou medzinárodného práva našla svoje miesto aj spôsobilosť niest' medzinárodnoprávnu zodpovednosť. Otázkou je, či danou spôsobilosťou disponuje aj EÚ.

V medzinárodnom práve platí pomerne jednoduché pravidlo – pokiaľ má medzinárodná organizácia spôsobilosť na právne konanie (spôsobilosť nadobúdať a uplatňovať práva a záväzky v súlade s medzinárodným právom), musí mať súčasne aj spôsobilosť na konanie, ktoré je v rozpore s medzinárodným právom – teda na protiprávne konanie.²⁷

Obráťme pozornosť na EÚ a jej spôsobilosti niest' medzinárodnoprávnu zodpovednosť. O spôsobilosti EÚ konať v súlade s medzinárodným právom niet pochýb. Dotknutá právomoc vyplýva priamo zo zmlúv, resp. niektoré jej aspekty je možné aj implicitne odvodiť. Pri zohľadnení tvrdenia o súčasnej koexistencii spôsobilosti na konanie v súlade s medzinárodným právom a medzinárodnoprávnej zodpovednosti ako následku, ktorý nastupuje v prípade konania v rozpore s medzinárodným právom, bude na tomto mieste možné skonštatovať, že EÚ patrí aj spôsobilosť niest' medzinárodnoprávnu zodpovednosť.

3.2 Rozsah medzinárodnoprávnej subjektivity Európskej únie optikou práva Európskej únie

Na tomto mieste sa zameriame na to, aby sme priniesli výpočet práv a povinností EÚ, ktoré sú vykonateľné (aj) na medzinárodnej úrovni. Upriamime preto pozornosť na vonkajšiu činnosť EÚ. Dôvodom bude predpoklad, že práve takéto práva a povinnosti naplňajú rozsah medzinárodnoprávnej subjektivity EÚ.

Pri zostavovaní výpočtu práv a povinností EÚ je potrebné za východisko považovať zásada prenesenia právomocí upravená čl. 4 a 5 ZEÚ. V súlade s predmetnými ustanoveniami EÚ koná len v medziach právomocí, ktoré na ňu preniesli členské štáty v zmluvách na dosiahnutie cieľov v nich vymedzených. Právomoci, ktoré na EÚ neboli v zmluvách prenesené, zostávajú právomocami členských štátov. Pre našu analýzu a skúmanie aký je rozsah medzinárodnoprávnej subjektivity EÚ to

²⁷ VRŠANSKÝ, P., VALUCH, J. a kol.: *Medzinárodné právo verejné. Všeobecná časť*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2012. s. 223.

znamená, že každá z vonkajších právomocí EÚ, na to aby sme ju mohli zaradiť do výpočtu vonkajších právomocí EÚ, musí mať oporu v zmluvách. Toto sa môže udiat dvojako – vonkajšie právomoci EÚ musia byť buď zmluvami výslovne priznané, alebo musia byť zo zmlúv implicitne odvoditeľné.

V nadväznosti na uvedené prinášame nižšie výpočet jednotlivých výslovne priznaných vonkajších právomocí EÚ (tvoriacich rozsah jej medzinárodnoprávnej subjektivity) spolu so stručným zdôvodnením pre ich zaradenie do zoznamu. Súčasne však upozorňujeme, že tento výpočet vonkajších právomocí EÚ nie je konečným, keďže významný podiel na vonkajších právomociach majú tie, ktoré sú implicitne odvodené zo zmlúv.

3.2.1 Právomoc a záväzok Európskej únie pristúpiť k Európskemu dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

Čl. 6 ZEÚ vo svojom odseku 2 upravuje nepodmienený záväzok EÚ pristúpiť k Európskemu dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Už na prvý pohľad je zrejmé, že ide o jednu z vonkajších právomocí EÚ, v súlade s ktorou je EÚ priznaná (medzinárodná) právomoc uzavrieť, resp. pristúpiť k medzinárodnej zmluve. Opomenúť nemožno ani to, že nejde len o právo EÚ pristúpiť k dohovoru, ale rovnako tak aj o povinnosť tak učiniť.

3.2.2 Rozvíjanie vzťahov s tzv. susednými krajinami

Čl. 8 ZEÚ prináša ďalšiu z právomocí, ktorých realizácia je možná len na medzinárodnej úrovni. Zahŕňa jednak právomoc na kreovanie Európskej susedskej politiky, no predovšetkým, opätovne, priznáva EÚ právomoc uzavierať medzinárodné zmluvy. V tomto prípade ide o novú kategóriu medzinárodných zmlúv – tzv. susedské dohody obdobné asociačným dohodám.

3.2.3 Spoločná zahraničná a bezpečnostná politika

Čl. 37 a nasl. ZEÚ nepochybne vymedzuje celý rad čiastkových právomocí, ktoré možno vnímať ako zložky medzinárodnej právomoci EÚ. Príkladom môže byť priamo čl. 37 ZEÚ, priznávajúci EÚ medzinárodnú právomoc uzatvárať dohody s jedným alebo viacerými štátmi, alebo medzinárodnými organizáciami (v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje dotknutá kapitola ZEÚ).

3.2.4 Právomoc uzavierať readmisné dohody

Čl. 79 ods. 3 ZFEÚ upravuje ďalšiu z vonkajších právomocí EÚ. Opätovne ide o právomoc uzavierať medzinárodné zmluvy. V dotknutom prípade medzinárodné zmluvy s tretími krajinami o readmisii štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí nespĺňajú alebo prestali spĺňať podmienky vstupu, prítomnosť alebo pobytu na území jedného z členských štátov.

3.2.5 Spolupráca s tretími krajinami a medzinárodnými organizáciami v oblasti vzdelávania a športu

Čl. 165 ZFEÚ je prvým z radu ustanovení, pre ktoré spoločne platí to, že ako tak upravujú primárne vnútornú činnosť EÚ (o čom svedčí aj jeho zaradenie do časti „vnútorné politiky a činnosti Únie“), no rovnako tak sa tu objavuje aj vonkajší rozmer právomocí. V prípade čl. 165 ZFEÚ ide o právomoc priznanú odsekom 3 predmetného ustanovenia, v súlade s ktorým „Únia a členské štáty podporujú v oblasti vzdelávania a športu spoluprácu s tretími krajinami a príslušnými medzinárodnými organizáciami, najmä s Radou Európy“. Niet pochyb, že citované ustanovenie je realizovateľné len na medzinárodnej úrovni, a preto ho možno označiť za ďalšie ustanovenie zmlúv priznávajúce EÚ medzinárodnoprávnu právomoc.

3.2.6 Podpora a spolupráca s tretími krajinami a medzinárodnými organizáciami v oblasti odborného vzdelávania

To, čo platilo pri predošlej právomoci možno uviesť aj v aktuálnom prípade. Na jednej strane, čl. 166 ZFEÚ upravuje predovšetkým vnútorné právomoci EÚ, no na druhej strane, jeho odsek 3 je nespochybniteľne vykonateľný na medzinárodnej úrovni. Ide teda o ďalší z prípadov výslovne priznanej medzinárodnoprávnej právomoci EÚ.

3.2.7 Podpora kultúrnej spolupráce s tretími krajinami a medzinárodnými organizáciami

Do tretice, čl. 167 ZFEÚ zameraný primárne do vnútra EÚ, no v odseku 3 priznáva EÚ aj vonkajšiu právomoc (kultúrnu spoluprácu s tretími krajinami a medzinárodnými organizáciami).

3.2.8 Podpora spolupráce s tretími krajinami a medzinárodnými zdravotníckymi organizáciami v oblasti verejného zdravia

Ďalším z radu článkov primárne zacielených dovnútra EÚ, no rovnako tak priznávajúcej aj vonkajšiu právomoc je aj čl. 168 ZFEÚ. Tak ako v predošlých prípadoch, aj tu odsek 3 priznáva právomoc vykonateľnú na medzinárodnej úrovni, a to právomoc spolupracovať s tretími krajinami a medzinárodnými organizáciami v oblasti verejného zdravia.

3.2.9 Spolupráca s tretími krajinami a podpora projektov spoločného záujmu s cieľom zabezpečiť vzájomnú súčinnosť sietí

Vyššie uvedené platí aj o ďalšej z právomocí EÚ, ktorou je právomoc spolupracovať s tretími krajinami a podporovať projekty spoločného záujmu s cieľom zabezpečiť vzájomnú súčinnosť sietí. Aj v tomto prípade ide o ustanovenie (čl. 171 ZFEÚ) primárne zacielené dovnútra EÚ so súčasným presahom na vonkajšiu činnosť.

3.2.10 Spolupráca s tretími krajinami a medzinárodnými organizáciami v oblasti výskumu, technologického rozvoja a pilotných projektov

Čl. 186 ZFEÚ predstavuje ďalšie z radu ustanovení ZFEÚ, pri ktorom platí, že jeho cieľom je primárne regulácia smerom dovnútra EÚ, no súčasne je zjavný aj vonkajší rozmer, keď ustanovenie priznáva EÚ medzinárodnú právomoc uzavierať medzinárodné zmluvy.

3.2.11 Spolupráca s tretími krajinami a medzinárodnými organizáciami v oblasti životného prostredia

Napokon, posledné z radu ustanovení primárne zameraných dovnútra EÚ, no so súčasným presahom na vonkajšiu činnosť EÚ je právomoc upravená čl. 191 ZFEÚ- Odsek 4 uvedeného článku priznáva EÚ právomoc spolupráce s tretími krajinami a medzinárodnými organizáciami v oblasti životného prostredia, ktorá zahŕňa uzavieranie medzinárodných zmlúv.

3.2.12 Spoločná obchodná politika

Ďalším ustanovením, na ktoré upriamime pozornosť je čl. 207 ZFEÚ, ktorý je základom pre spoločnú obchodnú politiku. Spoločná obchodná politika je čisto súčasťou vonkajšej činnosti EÚ. Smerom do vnútra EÚ sa nevykonáva. Uvedené konštatuje aj generálna advokátka Sharpston, ktorá Spoločnú obchodnú politiku poníma ako jeden zo zriedkavých príkladov čisto vonkajšej právomoci EÚ.²⁸

3.2.13 Rozvojová spolupráca

Medzinárodnou právomocou explicitne priznanou EÚ je aj rozvojová spolupráca, ktorá je upravená čl. 208 a nasl. ZFEÚ. V kontexte jej zaradenia medzi vonkajšie právomoci možno na tomto mieste poukázať napr. aj na rozsudok Súdneho dvora EÚ, v ktorom tento skonštatoval aj to, že „z článkov 21 ZEÚ, 208 ZFEÚ a 209 ZFEÚ, ako aj z judikatúry, najmä z rozsudku Portugalsko/Rada (C-268/94, EU:C:1996:461, body 37 a 38), totiž vyplýva, že politika rozvojovej spolupráce sa realizuje v rámci širšieho kontextu politických cieľov, ktoré sledujú rozvoj dotknutého tretieho štátu, takže dohody o rozvojovej spolupráci sa nevyhnutne týkajú veľkého počtu špecifických oblastí spolupráce, bez toho, aby to malo dosah na ich povahu ako dohôd o rozvojovej spolupráci“.²⁹

3.2.14 Hospodárska, finančná a technická spolupráca s tretími krajinami

Vonkajší rozmer (ako napokon napovedá aj nadpis) má aj ďalšia z právomocí EÚ, ktorá je upravená v čl. 212 a 213 ZFEÚ, a to hospodárska, finančná a technická spolupráca s tretími krajinami. Predmetné ustanovenia EÚ priznávajú napr. aj kontraktúalnu právomoc.

3.2.15 Humanitárna pomoc

Čl. 214 ZFEÚ priznáva EÚ ďalšiu z radu vonkajších právomocí, a to právomoc v oblasti humanitárnej pomoci. Zmyslom predmetného ustanovenia je to, aby členské štáty mohli poskytovať humanitárnu pomoc

²⁸ Návrhy generálneho advokáta k stanovisku z 21. decembra 2016, EU-Singapur Dohoda o voľnom obchode, 2/15, EU:C:2016:992, bod 63.

²⁹ Rozsudok z 11. júna 2014, Komisia proti Rade, C-377/12, EU:C:2014:1903, bod 18.

individuálne, kolektívne, aj spoločne v rámci EÚ.³⁰ Je potrebné zdôrazniť, že v tomto prípade ide o komplementárnu právomoc k právomoci členských štátov.

3.2.16 Prijímanie reštriktívnych opatrení

Ďalšou z vonkajších právomocí EÚ výslovne upravených ZFEÚ v piatej časti nesúcej priliehavý názov „Vonkajšia činnosť únie“ je právomoc prijímať reštriktívne ustanovenia upravená čl. 215 ZFEÚ. Vzhľadom na znenie a zaradenie ustanovenia v rámci ZFEÚ, nemožno mať pochybnosti o čisto vonkajšom rozmere právomoci.

3.2.17 Uzavieranie dohôd o pridružení

Čl. 217 ZFEÚ výslovne priznáva EÚ kontraktuálnu právomoc – právomoc uzavierať medzinárodné zmluvy o pridružení, resp. asociačné dohody. Čo do rozsahu, čl. 217 ZFEÚ oprávňuje EÚ uzavierať medzinárodné zmluvy týkajúce sa všetkých oblastí hmotného práva EÚ.³¹

3.2.18 Uzavieranie dohôd o systéme výmenných kurzov eura vo vzťahu k menám tretích štátov

Ďalšie ustanovenie priznávajúce EÚ kontraktuálnu právomoc v špecifickej oblasti je čl. 219 ods. 1 ZFEÚ. Toto ustanovenie priznáva EÚ medzinárodnú právomoc uzavierať dohody o systéme výmenných kurzov eura vo vzťahu k menám tretích štátov, resp. rovnako aj dohody týkajúce sa menových otázok alebo otázok devízového režimu.

3.2.19 Spolupráca s orgánmi Organizácie Spojených národov a jej odbornými organizáciami, s Radou Európy, Organizáciou pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe a Organizáciou pre hospodársku spoluprácu a rozvoj, ako aj udržiavanie vhodných vzťahov s ostatnými medzinárodnými organizáciami

Posledným ustanovením, ktoré sme na základe analýzy zmlúv identifikovali ako článok výslovne priznávajúci EÚ medzinárodnú

---

³⁰ CASTILLO DE LA TORRE, F.: The Court of Justice and External Competences After Lisbon: Some Reflections on the Latest Case Law. In. EECKHOUT, P., LÓPEZ-ESCUADERO, M. European Union's External Action in Times of Crisis. Oxford and Portland, Oregon: Hart Publishing, 2016. s. 176.

³¹ Pozri napr. rozsudok z 30. septembra 1987, *Demirel*, 12/86, EU:C:1987:400.

právomoc je čl. 220 ods. 1 ZFEÚ. V súlade s predmetným ustanovením, „*Únia nadväzuje všetky vhodné formy spolupráce s orgánmi Organizácie Spojených národov a jej odbornými organizáciami, s Radou Európy, Organizáciou pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe a Organizáciou pre hospodársku spoluprácu a rozvoj*“. Už na prvý pohľad je zrejmé, že toto ustanovenie je vykonateľné len na medzinárodnej úrovni, čo znamená, že EÚ výslovne priznáva medzinárodnú právomoc.

Tak ako sme poznamenali vyššie, všetky uvedené prípady predstavujú vonkajšie právomoci EÚ priznané explicitne. Na druhej strane však nemožno opomenúť, že výpočet explicitne priznaných vonkajších právomocí EÚ nepredstavuje všetky jej vonkajšie právomoci. Nemenej významná (čo do počtu i kvality), skupina vonkajších právomocí EÚ je tvorená právomocami implicitne odvodenými. Ich základom je predovšetkým rozhodovacia činnosť Súdneho dvora EÚ, ktorá sa odvíja od prípadu ERTA³² a nadväzujúcich rozsudkov a stanovísk. Keďže ide o otvorenú a neustále dotváranú skupinu, na tomto mieste nebude možné podať výpočet obdobný vyššie podanému prehľadu prípadov, v ktorých je EÚ výslovne priznaná medzinárodná právomoc. Aj preto jednotlivým implicitne odvodeným vonkajším právomociam EÚ nebude na tomto mieste venovaná osobitná pozornosť.

Po analytickom zhodnotení troch zakladajúcich zmlúv Európskych spoločenstiev možno skonštatovať, že všetky tri spoločenstvá (Európske spoločenstvo uhlia a ocele, Európske hospodárske spoločenstvo, Európske spoločenstvo pre atómovú energiu) mali právnu subjektivitu už od svojho založenia. To platí ako o vnútornej, tak aj o medzinárodnoprávnej subjektivite.

Osobitne, pokiaľ ide o druhú uvedenú formu subjektivity, záver o jej existencii možno oprieť existujúci a fungujúci systém vlastných orgánov jednotlivých spoločenstiev pri ich vzniku, o právomoci (odlišné od právomocí členských štátov), ktoré boli jednotlivým spoločenstvám priznané (zverené) v zakladajúcich zmluvách a napokon aj o viacerých právomocí spoločenstiev vykonateľných na medzinárodnej úrovni (napr. právomoc na uzavieranie medzinárodných zmlúv). Opomenúť však nemožno ani to, že medzinárodnoprávna subjektivita spoločenstiev bola navyše aj uznaná medzinárodným spoločenstvom, čoho dokladom je viacero medzinárodných zmlúv uzavretých s jednotlivými spoločenstvami.

---

³² Rozsudok z 31. marca 1971, ERTA, 22/70, EU:C:1971:32.

Záver

Predkladaný príspevok sa zameril na medzinárodnoprávnu subjektivitu EÚ. O jej súčasnej existencii nemôže byť pochyb, a preto ani našou ambíciou nebolo akékoľvek spochybňovanie, či potvrdzovanie jej existencie. Existenciu medzinárodnoprávnej subjektivity EÚ sme brali ako východisko a zamerali sme sa na niektoré jej aspekty. V prvom rade, dnes je medzinárodnoprávna subjektivita EÚ skutočnosťou, no odkedy o jej existencii možno hovoriť. V tejto súvislosti sme sa zamerali na analýzu primárneho práva späť s historickým výskumom, pričom cieľom bolo zmapovať diskusie o medzinárodnoprávnej subjektivite EÚ a na základe toho určiť odkedy možno hovoriť o existencii takejto právomoci EÚ. Naše zistenia možno zhrnúť nasledovne:

- EÚ pri svojom vzniku nemala právnu subjektivitu (vnútornú ani medzinárodnoprávnu).
- Pre celé predlisabonské obdobie platí, že teória i prax sa k existencii právnej subjektivity EÚ stavali odmietavo.
- Napriek uvedenému, možno mať odôvodnené pochybnosti o tom, či istá miera medzinárodnoprávnej subjektivity EÚ neexistovala. Osobitne v tejto súvislosti treba poukázať na obdobie po prijatí Amsterdamskej zmluvy a to, že EÚ bola priznaná právomoc na uzavieranie medzinárodných zmlúv v špecifických oblastiach. Táto právomoc bola aj prakticky naplnená.
- Vyššie uvedený dôvod nás vedie k záveru, že medzinárodnoprávna subjektivita EÚ bola realitou už v období po Amsterdamskej zmluve.
- Na rozdiel od EÚ, Európske spoločenstvá mali právnu subjektivitu (v jej oboch podobách) už v okamihu svojho vzniku. Tu nevidujeme ani žiadnu diskusiu, či polemiky o existencii právnej subjektivity.
- Keďže Lisabonská zmluva zlúčila právnu subjektivitu EÚ a Európskeho spoločenstva, právna subjektivita EÚ dnes odráža znaky oboch. EÚ tak dnes disponuje právnu subjektivitou v oboch podobách – vnútornou (priznaná explicitne), ako aj medzinárodnoprávnou (časť je priznaná výslovne a časť má implicitnú povahu).

Po vysporiadaní sa s prvou výskumnou otázkou (otázka momentu priznania medzinárodnoprávnej subjektivity EÚ) sme sa zamerali na druhú otázku, a to rozsah medzinárodnoprávnej subjektivity EÚ. Pri skúmaní tejto otázky sme sa upriamili jednak na to, či medzinárodnoprávna subjektivita EÚ zahŕňa aj tzv. štandardných medzinárodných právomocí medzinárodnej organizácie. Ťažisko pri skúmaní spočívalo

na analýze a následnej komparácii. Pri skúmaní a hľadani odpovede na otázku rozsahu medzinárodnoprávnej subjektivity EÚ sme neopomenuli ani to, aké čiastkové právomoci sú EÚ priznané výslovne. Tu sme výskum postavili predovšetkým na analýze zmlúv. Súčasne s tým sme nevenovali bližšiu pozornosť na implicitne odvoditeľné medzinárodné právomoci EÚ, keďže tieto sú neustále dotvárané, a preto nebolo možné v rámci príspevku podať ich taxatívny výpočet.

Berúc do úvahy uvedené, naše zistenia ohľadne rozsahu medzinárodnoprávnej subjektivity EÚ možno zhrnúť nasledovne:

- Z pohľadu medzinárodného práva EÚ patria všetky štandardné právomoci, ktoré teória medzinárodného práva spája s medzinárodnou organizáciou.
- Z pohľadu práva EÚ, aktuálne znenie zmlúv výslovne priznáva EÚ medzinárodnú právomoc v rámci 19 oblastí. Táto podoba medzinárodnej právomoci sa odvíja od konkrétnych ustanovení zmlúv. Ako taká je fixne daná a akákoľvek jej zmena je prípustná len pri zmene zmlúv.

Použitá literatúra

1. BROWNLIE, I.: Principles of Public International Law. 6th edition. Oxford: Oxford University Press, 2003.
2. CARREAU, D., MARRELLA, F.: Droit international. 11e édition. Paris: Pendone, 2012.
3. CASTILLO DE LA TORRE, F.: The Court of Justice and External Competences After Lisbon: Some Reflections on the Latest Case Law. In: EECKHOUT, P., LÓPEZ-ESCUADERO, M. European Union's External Action in Times of Crisis. Oxford and Portland, Oregon: Hart Publishing, 2016.
4. CLOOS, J. et al., Le traité de Maastricht. Genèse, Analyse, Commentaire. 2e édition. Bruxelles: Bruylant, 1994.
5. ČEPELKA, Č., ŠTURMA, P.: Mezinárodní právo veřejné. Praha: C.H.Beck, 2008.
6. DAILLIER, P., PELLET, a.: Droit international public. 7e édition. Paris: L.G.D.J, 2002.
7. DIEZ DE VELASCO, M.: Instituciones de derecho internacional público. 16 edición. Madrid: Tecnos, 2007.
8. KLUČKA, J.: Medzinárodné právo verejné. (všeobecná a osobitná časť). Bratislava: Iura Edition, 2008.
9. KOLLÁR, M.: Právna spôsobilosť Európskej únie na uzatváranie medzinárodných zmlúv. In: Slovenská ročenka medzinárodného práva 2008, Ročník I. Bratislava: Slovenská spoločnosť pre medzinárodné právo pri SAV.

10. MILTON, G., KELLER-NOËLLET, J.: The European Constitution. London: John Harper Publishing, 2005.
11. NEUWAHL, N.: Legal Personality of the European Union – International and Institutional Aspects. In: KRONENBERGER, V.: The European Union and the International Legal Order: Discord or Harmony. The Hague: T.M.C. Asser Press, 2001.
12. TICHÝ, L., ARNOLD, R., SVOBODA, P., ZEMÁNEK, J., KRÁL, R.: Evropské právo. 3. vydání. Praha: C.H.Beck, 2006.
13. VRŠANSKÝ, P., VALUCH, J. a kol.: Medzinárodné právo verejné. Všeobecná časť. Bratislava: Wolters Kluwer, 2012.

Judikatúra Súdneho dvora EÚ

1. Rozsudok z 31. marca 1971, ERTA, 22/70, EU:C:1971:32.
2. Rozsudok z 30. septembra 1987, Demirel, 12/86, EU:C:1987:400.
3. Rozsudok z 11. júna 2014, Komisia proti Rade, C-377/12, EU:C:2014:1903.
4. Návrhy generálneho advokáta k stanovisku z 21. decembra 2016, EU-Singapur Dohoda o voľnom obchode, 2/15, EU:C:2016:992.